Primärvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Barn kvinnor unga och asyl
Ulrika Elg

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2025-03-31

PVN 2024-0787

Primärvårdsnämnden

Yttrande över motion 2024.59 av Daniel Källenfors (M) och Axel Conradi (M) om behovet av tidiga och samordnade insatser i Stockholms län

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att primärvårdsnämnden ska yttra sig över motion om behovet av tidiga och samordnade insatser i Stockholms län. I motionen föreslår Daniel Källenfors (M) och Axel Conradi (M) att Region Stockholm ska ta en ledande roll för att införa enhetliga arbetssätt för tidiga och samordnade insatser i länets kommuner. Vidare föreslås att primärvårdsnämnden uppdras att utreda en specifik ersättning till regionens verksamheter vid deltagande i tidiga och samordnade insatser, samt att både egenregi, privata aktörer och enskilda huvudmän involveras i arbetet.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2024:59 av Daniel Källenfors (M) och Axel Conradi (M)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i folkhälso- och tandvårdsberedningen.

Förslag till beslut

Primärvårdsnämnden beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över motion 2024:59 överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Daniel Källenfors (M) och Axel Conradi (M) yrkar i motionen att Region Stockholm ska ta en ledande roll i att införa enhetliga arbetssätt för tidiga och samordnade insatser i länets kommuner.

Utöver detta föreslås att frågan om en specifik ersättning till regionens verksamheter vid deltagande
i tidiga och samordnade insatser utreds, samt att både egenregi, privata aktörer och enskilda huvudmän involveras i arbetet.

Bakgrunden till yrkandena är det regeringsuppdrag som Skolverket och Socialstyrelsen drev under åren 2017-2023 för att barn och unga ska erbjudas tidiga och samordnade insatser från skolan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten. En av de framgångsfaktorer som identifierades för en fungerande strukturerad samverkan var att införa samma samverkans-modell i alla kommuner i länet, samt att involvera både privata vårdgivare och enskilda huvudmän.

Tidiga och samordnade insatser (TSI) är ett paraplybegrepp för strukturerad samverkan i förebyggande arbete. Det innebär att personal från skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst arbetar tillsammans för att skapa en helhet för barn och unga som är i behov av stöd från flera aktörer. Genom att samla kompetens från flera verksamheter för att få en helhetsbild av barnets eller den unges behov av stöd och lämpliga insatser, ska alla barn och unga få hjälp i tid, utifrån sina och familjens behov.

Region Stockholms struktur för samverkan
Region Stockholm har en mångårig samverkan med kommuner och stadsdelar i länet. Sedan år 2022 finns en huvudöverenskommelse (HÖK) mellan kommunerna och regionen gällande samverkan inom hälsa, vård och omsorg. Syftet med överenskommelsen är att främja samverkan och skapa förutsättningar för att alla parter ska kunna erbjuda sammanhållna och samordnade insatser. Den ska vidare skapa förutsättningar för fortsatt utveckling och förändring av samverkan mellan parterna. Inom samverkan finns en länsgemensam handlingsplan som är styrande för den länsövergripande samverkan. Den ska ge riktning och stöd för såväl den regionala som den lokala samverkan att planera och genomföra aktiviteter utifrån prioriteringar i det egna sammanhanget.

Samverkan på regional nivå kring barn och unga är organiserad under Samrådsgrupp barns och ungas hälsa. Inom ramen för huvudöverenskommelsen (HÖK:en) finns ett antal länsövergripande överenskommelser och möjlighet till samverkan inom olika sakområden, varav vissa riktar sig specifikt till barn och ungdomar, exempelvis:

Tvärprofessionella samverkansteam
I varje stadsdel/kommun finns ett tvärprofessionellt samverkansteam kring psykisk ohälsa/sjukdom under graviditet och tidigt föräldraskap, totalt 34 team inom Stockholms län. I teamet ingår representanter från barnmorskemottagning, barnhälsovård, vuxenpsykiatri och socialtjänst. Representant från kvinnokliniken, vårdcentral, familjecentral och lokala beroendemottagningen ingår i några av teamen. Teamen arbetar utifrån lokala förutsättningar med en strukturerad modell för samarbetet. Skyldighet att samverka finns inskrivet i alla verksamheters uppdrag.

Samverkan kring barn i behov av särskilt stöd (BUS)
BUS-överenskommelsen omfattar barn under 18 år som är i behov av särskilt stöd från skolan och/eller socialtjänsten samt från hälso- och sjukvården. Målgruppen är inte homogen utan kan omfatta barn som är asylsökande eller som har funktionsnedsättning, kroniska sjukdomar eller psykisk ohälsa. Det kan också vara barn med sviktande stöd från sina vårdnadshavare eller barn vars familj har drabbats av en tillfällig kris som en skilsmässa eller en allvarlig sjukdom hos en förälder. Ibland sammanfaller flera faktorer som var och en för sig kan innebära att barnets utveckling försenas eller hindras.

Barnahus i samverkan mellan regioner och myndigheter
På Barnahus arbetar polis, åklagare, socialtjänst, barnmedicin och barn- och ungdomspsykiatrin tillsammans för att hjälpa barn och ungdomar till och med 17 år som blivit utsatta för brott. Oftast handlar det om vålds- och sexualbrott. Barnahus är en trygg och barnvänlig miljö där barn som misstänks vara utsatta för brott får det stöd de behöver. Barnet får berätta sin historia på en plats och slipper slussas runt mellan olika myndigheter under utredningsprocessen. Regionen har tre samverkansavtal i länet.

Ungdomsmottagning
Ungdomsmottagningar riktar sig till ungdomar mellan 12 och 22 år och bedrivs i samverkan med kommunen där Region Stockholm svarar för barnmorske- och läkarinsatser och kommunen för kuratorsinsatser. Vårdgivaren ska bedriva både mottagningsverksamhet och ett hälsofrämjande arbete. Syftet med uppdraget är att främja en god fysisk och psykisk hälsa, med fokus på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter bland unga. En samverkansöverenskommelse finns mellan Region Stockholm och länets 26 kommuner om målsättning och innehåll i verksamheten.

Origo
Origo är ett länsgemensamt resurscentrum som tillsammans med Polisregion Stockholm, Region Stockholm och kommunerna ska erbjuda stöd och rådgivning till flickor/unga kvinnor och pojkar/unga män mellan 13–26 år som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. De ska erbjuda konsultativt stöd och vägledning till yrkesverksamma inom myndigheter och frivilliga organisationer. De ska även underlätta och stödja samverkan mellan Stockholms stad, anslutna kommuner, Region Stockholm och Polisregion Stockholm samt sprida kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck samt att utveckla gemensamma arbetssätt och metoder

MiniMaria
MiniMaria finns i nästan alla länets kommuner och är samverkan mellan kommunen, Beroendecentrum Stockholm och Maria Ungdom. Det är en lokal öppenvårdsmottagning för ungdomar med riskbruk eller missbruk av alkohol och droger. Mottagningen vänder sig till barn och ungdomar upp till 20 år och till deras familjer och erbjuder rådgivning, missbruks-bedömning samt olika typer av stöd och program.

Vidare finns på lokal nivå olika överenskommelser och samverkansavtal som är anpassade utifrån lokala behov och förutsättningar. Nämnas kan bland annat:

Familjecentral
Familjecentral är en verksamhet som riktar sig till såväl blivande föräldrar som föräldrar med förskolebarn. På familjecentralen arbetar personal från flera olika verksamhetsområden tillsammans kring barnfamiljen. Familjecentralen ska bestå av barnmorskemottagning (BMM), barnavårdscentral (BVC), öppen förskola och förebyggande socialtjänst med syfte att tidigt uppmärksamma barn och föräldrar med behov av utökat stöd. Tillsammans utvecklar de ingående parterna lokala, behovsanpassade arbetssätt, och genomför insatser som främjar hälsa och förebygger ohälsa hos blivande föräldrar och små barn och deras föräldrar.

Utökat hembesöksprogram
Utökat hembesöksprogram är en samverkan mellan regionens barnavårdscentraler (BVC) och kommunens förebyggande socialtjänst. Utökat hembesöksprogram utgår från barnhälsovårdens basprogram. Vårdgivaren ska tillsammans med socialtjänsten erbjuda och genomföra det första hembesöket samt fem extra hembesök för nyfödda barn till samtliga förstagångsföräldrar samt till barn vars föräldrar får sitt första barn i Sverige.

Överväganden
Under 2024 genomfördes inom ramen för Samrådsgrupp Barn och Ungas hälsa en kartläggning av vilka integrerade verksamheter och samfinansierade insatser som finns i länet för barn och unga. En av de modeller för samverkan som identifierades i kartläggningen var Backa Barnet, som just nu drivs i projektform i Lidingö stad. Den lokala samverkan kring tidiga insatser sker mellan Lidingö stad, vårdgivare i Region Stockholm samt Polisen.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen ser inga hinder med att lokalt implementera samverkansmodellen Backa barnet för de vårdgivare som önskar inom befintlig struktur för samverkan. Inga avtalshinder finns för samverkan inom de vårdavtal som regionen tillhandahåller.

Samverkansmodellen Backa barnet kan dock inte implementeras på ett generiskt sätt i länet då det primärt är en modell för lokal samverkan och behöver anpassas till lokala förutsättningar. De vårdgivare och stadsdelar som vill samverka genom Backa barnet kan göra det redan idag.

Utgångspunkten för val av arbetsmetoder och gemensam samverkansmodell bör vara evidensbaserade metoder och beprövad vetenskap.

Vad gäller ersättning för att medverka i samverkan går regionens ersättningar inom vårdavtalen alltmer mot en större andel uppdragsrelaterad ersättning, i syfte att både minska administration och även öka den tillitsbaserade styrningen. Ersättning för samverkan med vårdgrannar och andra huvudmän på strukturell nivå ingår vanligtvis i den uppdragsrelaterade ersättningen. För att förbättra vårdkedjan och rätt insatser för den enskilda patienten förekommer ibland särskilda ersättningar för exempelvis samordnad individuell plan (SIP), teambesök, besök på annan plats.

Ekonomiska konsekvenser
Förslaget bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Förslaget bedöms ha oförändrade konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Förslaget bedöms ha oförändrade konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Förslaget bedöms ha oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Förslaget bedöms inte få några administrativa konsekvenser.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Christoffer Bernsköld
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2025-03-31